

Nazwa studium przypadku	Transgraniczne nadużycie finansowe i spółki offshore
Opis	Projekt miał na celu zapewnienie żywności osobom potrzebującym i był wspierany za pośrednictwem Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD) – funduszu uzupełniającego działania Europejskiego Funduszu Społecznego.
Przedmiotowe fundusze ESI	Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD)
Rodzaj nieprawidłowości	<ul style="list-style-type: none"> Przestępstwo przeciwko wiarygodności dokumentów i transgraniczne nadużycie finansowe
Mechanizm sprawozdawczy	Podejrzenie popełnienia nadużycia finansowego zgłoszono po niewykonaniu zobowiązania umownego polegającego na dostarczaniu żywności dla najbardziej potrzebujących osób.
Sprawozdawczość w ramach systemu zarządzania nieprawidłowościami	Tak
Znaki ostrzegawcze	<p>Wskaźniki nadużyć finansowych oraz sygnały, które wywołały podejrzenia, były następujące:</p> <ul style="list-style-type: none"> Podmiot prawny („spółka X”) z jednego państwa członkowskiego UE wygrał przetarg na zamówienie publiczne w innym państwie członkowskim, mimo że nie miał żadnego wcześniejszego doświadczenia w odnośnym sektorze. „Spółka X” zaprzestała dostarczania żywności dla najbardziej potrzebujących w początkowej fazie projektu.
Opis schematu nadużycia finansowego	<p>W 2012 r. agencja publiczna z obszaru rolnictwa wszczęła postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego na dostarczanie żywności w ramach Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD). „Spółka X” wygrała przetarg na zamówienie publiczne o wartości ponad 32 mln EUR. Po pierwszych dostawach mąki i oleju agencja publiczna wypłaciła „Spółce X” zaliczkę w wysokości około 18 mln EUR.</p> <p>Od zwycięskiej spółki wymagano przedstawienia gwarancji bankowej przewidującej pokrycie przez bank kosztów zaangażowanych w projekt w wypadku niewywiązania się przez spółkę z zobowiązań. Jednak po otrzymaniu przez spółkę środków i realizacji minimalnych dostaw, dostawy zostały wstrzymane, a środki finansowe znikły. Oznacza to, że środki zostały już wypłacone „Spółce X”, ale umowa nie była realizowana.</p> <p>Agencja publiczna zażądała zwrotu środków od banku, który wystawił gwarancję bankową, jednak bank odmówił wypłaty.</p>
Sposób wykrycia nadużycia	Niniejsze studium przypadku oparto na oficjalnych informacjach

finansowego

publicznych na temat sprawy, przekazanych przez OLAF i właściwe organy w dwóch państwach członkowskich. Służy ono wykazaniu działań jednego państwa członkowskiego zmierzających do zmiany przepisów krajowych w celu wsparcia dochodzeń Europejskiego Urzędu ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF).

Wszczęto międzynarodowe dochodzenie na szeroką skalę zarówno na szczeblu UE, prowadzone przez OLAF, jak i na szczeblu krajowym. W różnych państwach członkowskich przeprowadzono kontrole na miejscu. Podejrzenie nadużycia finansowego pojawiło się po tym, jak „Spółka X” nie dostarczyła żywności dla najbardziej potrzebujących. Potwierdziły to właściwe organy w państwie, w którym realizowano projekt.

Pomoc OLAF-u udzielona organom państwowym obejmowała przeprowadzenie kontroli na miejscu w pierwszym państwie członkowskim (w którym realizowano projekt) oraz w drugim państwie członkowskim (w którym wykonawca miał siedzibę), a także skierowanie zapytań do organów sądowych w kolejnym, trzecim państwie członkowskim, pozyskanie pomocy w dochodzeniu od czwartego państwa członkowskiego oraz uzyskanie szczegółowych informacji od organów administracyjnych w dwóch kolejnych państwach członkowskich.

Właściwe organy przekazały OLAF-owi istotne informacje na potrzeby dochodzenia obejmującego dane podatkowe i ubezpieczeniowe „Spółki X”. Zgodnie z prawem krajowym takich informacji można jednak udzielać jedynie określonym podmiotom krajowym. W tym przypadku krajowa jednostka koordynująca zwalczanie nadużyć finansowych (AFCOS) pomagała śledczym Europejskiego Urzędu ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych w uzyskaniu dostępu do objętych dochodzeniem informacji.

Niemniej zgodnie z przepisami krajowymi ani OLAF, ani AFCOS nie mieli prawa dostępu do takich informacji. Z prawnego punktu widzenia uzyskanie informacji podatkowych i ubezpieczeniowych o „Spółce X” było możliwe na dwa sposoby:

1. gdyby prawo przewidywało, że AFCOS lub OLAF są uprawnione do otrzymywania takich informacji szczególnie chronionych (ale nie były);
2. w drodze wystąpienia do sprawcy oszustwa o dobrowolne wydanie zgody.

Aby uzyskać niezbędne informacje, w tym przypadku organy postąpiły następująco:

	<ol style="list-style-type: none"> 1. uzyskały dobrowolną zgodę (w drodze deklaracji zgody) od właściciela „Spółki X”, by pomóc w dochodzeniu AFCOS; 2. krajowy Urząd Skarbowy przekazał następnie AFCOS i OLAF-owi dalsze informacje; 3. AFCOS i krajowy urząd regulacyjny zainicjowały zmiany w krajowym kodeksie postępowania w zakresie ubezpieczeń podatkowych w latach 2015, 2016 i 2017. <p>Ponadto prokuratorzy ds. korupcji przeprowadzili rewizje w różnych miejscach w całym państwie, a władze wszczęły postępowanie karne przeciwko „Spółce X”.</p>
Napotkane trudności	<p>W tej konkretnej transgranicznej sprawie napotkano następujące trudności:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Agencja publiczna wniosła sprawę do Najwyższego Sądu Kasacyjnego, który uznał, że bank musi wypłacić gwarancję bankową. Komornik sądowy dokonał zajęcia rachunków banku w celu wykorzystania gwarancji bankowej na spłatę należności agencji. Nadal nie odzyskano jednak funduszy UE. • Udział spółek offshore dodatkowo skomplikował dochodzenia. • Niedopełnienie przez bank obowiązku zapłaty gwarancji bankowej.
Zidentyfikowane uchybienia	<p>Można zidentyfikować pewne uchybienia we wspólnych działaniach zaangażowanych państw członkowskich, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przepisy wewnętrzne agencji publicznej, które zezwalały na wypłatę tak dużych kwot przed realizacją większej części zamówienia (choć środki te były gwarantowane); • kryteria udzielania zamówień publicznych, które pozwoliły niedoświadczonej spółce o wątpliwej reputacji stanąć do przetargu i go wygrać; • zapotrzebowanie na działanie instytucji Unii, która mogłaby prowadzić dochodzenia i ścigać na szczeblu UE, takiej jak EPPO. <p>Powyższa sprawa wykazała gotowość organów do podjęcia niezbędnej współpracy podczas dochodzenia OLAF-u w sprawie nadużyć finansowych, w tym poprzez szybką zmianę przepisów krajowych.</p>